

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Euroopa ühine sisserändepoliitika: põhimõtted, meetmed ja vahendid”

KOM(2008) 359 (lõplik)

(2009/C 218/15)

17. juunil 2008 otsustas komisjon vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Euroopa ühine sisserändepoliitika: põhimõtted, meetmed ja vahendid”

Komitee töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 10. detsembril 2008. Raportöör oli Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS, kaasraportöör oli Ana BONTEA.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 451. täiskogu istungjärgul 25.–26. veebruaril 2009 (25. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 130, vastu häälestas 1, erapooletuks jäi 4 komitee liiget.

1. Järeldused: sisserände juhtimine

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on teinud ettepaneku, et Euroopa Liidu Nõukogu loobuks sisserändepoliitika osas ühehäälsuse nõudest ning võtaks otsuseid vastu kvalifitseeritud häälteenamuse alusel ja Euroopa Parlamendiga kaasotsustamise teel; samuti peaksid sisserännet käsitlevad õigusaktid Lissaboni lepingus kuuluma tavapärase menetluse alla. Arvestades praegust olukorda, mille tõttu võib Lissaboni lepingu vastuvõtmine edasi lükkuda, peab komitee vajalikuks korrata nõukogule tehtud ettepanekut võtta vastu üleminekuklauslil põhinev menetlus, et kiirendada kvalifitseeritud häälteenamuse ja kaasotsustamise süsteemi jõustumist.

1.2 Oma arvamustes on komitee asunud seisukohale, et sisserändepoliitika ja õigusaktidega tuleks täies ulatuses tagada kõikide inimeste **inimõigused**, võrdne kohtlemine ja mittediskrimineerimine. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleks **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates lähtuda kahest uuest ühisest põhimõttest, milleks on põhiõigused ning õigusriik ja põhivabadused**.

1.3 Komitee rõhutab vajadust, et Euroopa Komisjon ja liikmesriigid töötaksid välja **kõikide asjaomaste sidusrühmadega**, eelkõige sotsiaalpartneritega (ametiühingud ja tööandjate organisatsioonid), aga ka organiseeritud kodanikuühiskonna, sisserändajate ühenduste, teaduseksperptide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega **konsulteerimise** mehhanismi. Sellise osaluse struktureerimiseks ning Majandus- ja Sotsiaalkomitee rolli eden-

damiseks võttis komitee vastu arvamuse⁽¹⁾ **Euroopa integratsioonifoorumi loomise kohta**.

1.4 Aastaid on möödunud ajast, mil komisjon tegi ettepaneku võtta kasutusele **avatud koordineerimise meetod**. Ettepanekut toetas nii Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee⁽²⁾ kui Euroopa Parlament, ent nõukogu ei võtnud seda vastu. Komitee toetab komisjoni ettepanekut **ühise meetodika** kohta ja peab seda esimeseks sammuks teel **avatud koordineerimise meetodi** kasutuselevõtu suunas. Komitee arvates tuleks ühiste põhimõtete alusel panna paika **ühised objektiivsed näitajad**, mis peaksid moodustama ühe osa **riiklikest sisserändeprofiilidest**. Iga liikmesriiki koostab aastaaruande ja komisjon koostab koondaruande, mille ta edastab Euroopa Parlamendile. **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et ka komiteega tuleb selles protsessis konsulteerida**. Komisjoni aruande alusel annab **kevadine Euroopa Ülemkogu** poliitilise hinnangu ja koostab soovitusel.

1.5 Iga liikmesriigi aastaaruande koostamisse kaasatakse sotsiaalpartnerid, organiseeritud kodanikuühiskond ja parlament vastavalt liikmesriigis kehtestatud menetlusele. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib juhtida tähelepanu sellele, et kõnealune aastaaruanne tuleb avaldada, seda tuleb propageerida ning sellest tuleb teavitada kodanikele.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Platvorm kodanikuühiskonna kaasatuse suurendamiseks kolmandate riikide kodanikele suunatud integratsioonipoliitika edendamisel ELi tasandil: struktuur, korraldus ja toimimine”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 27, 3.2.2009).

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile ühenduse sisserändepoliitika kooskõlastamise avatud meetodi kohta” ja „Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile ühise varjupaigapoliitika ja avatud kooskõlastamise meetodi kohta”, raportöör: Soscha Eulenburg (EÜT C 221, 17.9.2002).

1.6 Komitee arvates on avatud koordineerimise meetod sobiv vahend eri liikmesriikide poliitiliste meetmete sidususe tagamiseks ja seda tuleks kasutada selleks, et tagada liikmesriikide ühine tegutsemine Tampere seatud eesmärkide saavutamiseks ning seeläbi Euroopa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomiseks. Meetodit tuleks rakendada nii, et seeläbi **ei lükata edasi** asutamislepingus ette nähtud ning Tampere ja Haagi ülemkogul kinnitatud **õigusraamistiku jõustumist**.

1.7 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soov on, et ELi oleks sobivad, võimalikult suures ulatuses ühtlustatud õigusaktid, nii et siserännet oleks võimalik suunata õiguspärase, paindlike ja läbipaistvate õiguslike menetluste kaudu, milles kolmandate riikide kodanikke koheldakse õiglaselt, tagades neile ELi kodanikega võrreldavad õigused ja kohustused.

1.8 Komitee arvates võimaldaks koostöö ametiasutuste ja sotsiaalpartnerite vahel märkimisväärsel arvul praegu ebaseaduslikult töötavatel inimestel oma haldusalane olukord seadustada, et nende töötamine muutuks seaduslikuks.

1.9 Suurendada tuleb liikmesriikide vahelist koostööd ja solidaarsust, mis hõlmaks ka tugevat rahalist elementi. Seetõttu tuleks tõhusalt kasutada üldprogrammi „Solidaarsus ja rändevõrgude juhtimine” (2007–2013) rahalisi vahendeid, et jagada kohustusi ja täiendada liikmesriikide eelarvevahendeid.

2. Sissejuhatus

2.1 Teatise eesmärk on õhutada nõukogu võtma vastu ühised poliitilised põhimõtted, mis oleksid aluseks tulevasele siserändepoliitikale. Teatis moodustab ühe osa laiemast poliitilisest protsessist, mille eesmärk on töötada välja poliitilised alused vabaduse, turvalisuse ja õigluse poliitika uue mitmeaastase programmi vastuvõtmiseks, mis asendab Haagi programmi ja võetakse vastu Rootsi eesistumise ajal 2009. aasta teisel poolel.

2.2 Prantsusmaa eesistumise ajal on üritatud saada nõukogu heakskiitu Euroopa rände- ja varjupaigapaktile,⁽¹⁾ et anda uut poliitilist hoogu asjaomastele poliitikameetetele ja tõhustada valitsustevahelist koostööd.

3. Üldised märkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni teatist, millega soovitakse tõhustada ELis siserändepoliitikaalast koostööd ja koordineerimist, ning on seisukohal, et oluline on suurendada Euroopa ühise siserändepoliitika lisaväärtust, pidades silmas ka komisjoni proaktiivset rolli.

3.2 Eesistujariik Prantsusmaa võinuks Euroopa rände- ja varjupaigapakti osas konsulteerida ka komiteega. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on arvamusel, et komisjoni lähenemisviis rõhutab vajadust tugevdada ühenduse meetodit ja et ülemkogu järeldused rõhutavad valitsustevahelise koostöö tähtsust. Komitee tervitab mõtet tihendada koostööd valitsuste vahel ja teeb nõukogule ettepaneku, et siserändepoliitika väljatöötamise protsessis võiks komisjoni algatusõigust toetada ning et Euroopa Parlamendil ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel võiks olla aktiivsem roll.

3.3 Teatistes nenditakse, et ühine siserändepoliitika on ELi üks olulisi prioriteete. Kõnealune poliitika peaks lähtuma kooskõlastatud ja ühtsest lähenemisviisist siserändele nii Euroopa, liikmesriikide kui ka piirkondlikul tasandil ning see tuleks välja töötada liikmesriikide ja komisjoni vahelise partnerluse ja solidaarsuse alusel. Teatistes tehakse ettepanek võtta vastu poliitiliselt siduvad ühised põhimõtted, mille kinnitab nõukogu ja mida viiakse ellu konkreetsete meetmete kaudu. Nende meetmetega kaasneks **ühine meetodika ja seiremehhanism**.

3.4 Komitee toetab põhimõtteliselt neid eesmärke.

3.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on teinud ettepaneku,⁽²⁾ et Euroopa Liidu Nõukogu loobuks siserändepoliitika osas ühehäälsuse nõudest ning võtaks otsuseid vastu kvalifitseeritud häälteenamuse alusel ja kaasotsustamise teel.

3.6 Oma arvamustes on komitee asunud seisukohale, et siserändepoliitika ja vastavate õigusaktidega tuleks täies ulatuses tagada kõikide inimeste **inimõigused**, võrdne kohtlemine ja mittediskrimineerimine, ning jagab seetõttu komisjoni arvamust, et siserändepoliitika „peaks toetuma ELis rõhutatavatele **univer-saalsetele põhiväärtustele**, milleks on inimväärikus, vabadus, võrdsus ja solidaarsus, sealhulgas peaks kõnealune poliitika täielikult austama põhiõiguste hartat ja Euroopa inimõiguste konventsiooni”.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Ülemkogu järeldused 14368/08.

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile: Haagi programm: Viie järgneva aasta kümme prioriteeti – Euroopa vabaduse, turvalisuse ja õiguse uuenemispartnerlus”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 65, 17.3.2006).

3.7 Lissaboni lepingu jõustudes muutub põhiõiguste harta Euroopa integratsiooni ajaloos esmakordselt liikmesriikidele ja ELi institutsioonidele ühenduse õigusaktide vastuvõtmisel ja rakendamisel õiguslikult siduvaks. Nii ELi institutsioonid kui liikmesriigid peavad kindlustama, et igasuguse poliitikaga, sealhulgas vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajaneva alaga seotud poliitikaga oleksid tagatud põhiõigused.

3.8 Lisaks sätestab Euroopa Liidu lepingu artikkel 47 vastavalt Lissaboni lepingule, et „Liit on juriidiline isik”, ja sama lepingu artikli 6 lõige 2 sätestab, et (tulenevalt oma uuest staatuses juriidilise isikuna) „Liit ühineb Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga”.

3.9 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on teinud komisjonile, Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule ettepaneku⁽¹⁾ edendada välispoliitika raames **rahvusvahelist rändealast õigusraamistikku**, tuginedes inimõiguste ülddeklaratsioonile, rahvusvahelisele kodaniku- ja poliitiliste õiguste paktile ning rahvusvahelisele majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste paktile. See rahvusvaheline õigusraamistik peaks hõlmama ILO peamisi konventsioone ning ÜRO kõigi võõrtöötajate ja nende perekonnaliikmete õiguste kaitse rahvusvahelist konventsiooni, mida ELi liikmesriigid ei ole veel ratifitseerinud, ehkki komitee võttis vastu vastavat ettepanekut sisaldava omaalgatusliku arvamuse⁽²⁾.

3.10 Selle eesmärgi saavutamiseks tuleks **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates lähtuda kahest uuest ühisest põhimõttest, milleks on põhiõigused ning õigusriik ja põhivabadused**.

4. Konkreetsed kommentaarid peamiste põhimõtete kohta

4.1 Komisjon on teinud ettepaneku ühise sisserändepoliitika väljatöötamise **kümne ühise põhimõtte** kohta, mis on rühmitatud kolme rubriiki: **heaolu, solidaarsus ja julgeolek**.

4.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib aga, et puuduvad põhiõigustest tulenevad põhimõtted; kuna ELi ja tema liikmesriikide sisserändepoliitika ja õigusaktidega (riiki

lubamine, piirid, viisad, tagasisaatmine, elamise tingimused jne) tuleks tagada inimväarikus ja põhiõigused, teeb komitee ettepaneku lisada uus **kaht uut põhimõtet hõlmav** rubriik „**Inimõigused**”.

Põhimõte A: Põhiõigused

4.3 EL ja tema liikmesriigid peaks oma sisserändepoliitika tagama Euroopa Liidu põhiõiguste harta järgimise, et tõkestada rassismi ja diskrimineerimist ning tugevdada võrdse kohtlemise põhimõtet. Nende põhimõtete järgimine peaks olema ELi sisserändealaste õigusaktide väljatöötamise aluseks.

4.4 Ühes oma hiljutises arvamuses⁽³⁾ märkis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et kolmandate riikide kodanike õigused ja kohustused, mis esitati ettepanekus ühtset menetlust ning palkade, töötingimuste, ühinemisvabaduse, hariduse ja kutseõppe osas võrdset kohtlemist käsitleva direktiivi kohta (KOM(2007) 638 lõplik), on tulevaste ühiste sisserändealaste õigusaktide hea alguspunkt.

Põhimõte B: Õigusriik ja põhiõigused

4.5 Arvestades liikmesriikide kokkulepet, mille kohaselt peaks EL ühinema Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, usub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et kõnealuses konventsioonis sisalduvad õiguslikud tagatised tuleks arvata sisserändepoliitika ühiste põhimõtete hulka, tagamaks, et kõikidel sisserändajatel on ELis elades reaalselt võimalik tugineda õigusriigi kontseptsioonist tulenevatele õigustele ja tagatistele.

5. Tulevase ühise sisserändepoliitika väljatöötamise ühised aluspõhimõtted (Euroopa Komisjoni ettepanek)

5.1 **Heaolu:** seadusliku sisserände panus ELi sotsiaalmajanduslikku arengusse

5.2 Teatistes rõhutatakse panust, mille seaduslik sisseränne on andnud ELi sotsiaalmajanduslikku arengusse. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on korduvalt osutanud positiivsele mõjule, mida sisseränne avaldab vastuvõtivatele ühiskondadele Euroopas, arvestades Lissaboni strateegiast tulenevaid ülesandeid. Seetõttu loodab komitee, et uute liikmesriikide kodanikke puudutavatest üleminekuperioodidest tulenevad piirangud kaotatakse peagi.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Euroopa Liidu sisserändepoliitika ja arengukoostöö päritoluriikidega”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 44, 16.2.2008).

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Võõrtöötajate õiguste kaitse rahvusvaheline konventsioon”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 302, 7.12.2004).

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 27, 3.2.2009).

5.3 **Heaolu** käsitlev punkt hõlmab kolme põhimõtet.

1. põhimõte: selged eeskirjad ja võrdsed võimalused

5.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib, et ELil oleks sobivad, võimalikult suures ulatuses ühtlustatud õigusaktid, nii et sisserännet oleks võimalik suunata paindlike ja läbi-paistvate õiguslike menetluste kaudu, milles kolmandate riikide kodanikke koheldakse õiglaselt, tagades neile ELi kodanikega võrreldavad õigused ja kohustused.

5.5 Rändevoogude juhtimiseks peab EL tegema koostööd päritoluriikidega. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on hiljuti võtnud vastu kaks arvamust,⁽¹⁾ mis sisaldavad ettepanekut päritoluriikide ja Euroopa vastuvõtivate riikide koostöö tõhustamise kohta.

5.6 Ühist viisapoliitikat tuleks rakendada paindlikumalt, kuna see sageli takistab seaduslike rändevoogude juhtimist.

2. põhimõte: oskuste vastavus vajadustele

5.7 Lissaboni strateegiat arvestades peaks majanduslikel eesmärkidel toimuv sisseränne olema kooskõlas kõiki oskuste tasemeid ja valdkondi hõlmava ELi tööturuvajadustele tugineva ühise hinnanguga, et tagada ühenduse eelistuse põhimõtte järgimine.

5.8 Seoses hinnanguga ELi ja liikmesriikide vajadusele „kvalifitseeritud tööjõu” järele kuni aastani 2020 esitati Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühes hiljutises arvamuses⁽²⁾ arvu-kalt ettepanekuid nn sinise kaardi direktiivi kohta.

5.9 Seoses „sisserändeprofilide” väljatöötamisega, mis annavad teavet sisserändajate osalemise kohta liikmesriigi tööturul, märgib komitee, et parandada tuleks rändevooge ja tööturges käsitlevaid liikmesriikide ja ELi andmeid Komitee on seisukohal, et „sisserändeprofilide” kontseptsioon peaks olema paindlik ja arvestama töötaja kohanemisvõimet.

5.10 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee sooviks rõhutada keelte oskust ja kutseõpet võõrtöötajate puhul, sest need aitavad

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused:

— arvamus teemal „Euroopa Liidu sisserändepoliitika ja arengu-koostöö päritoluriikidega”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 44, 16.2.2008);

— arvamus teemal „Ränne ja areng: võimalused ja väljakutsed”, raportöör: Sukhdev Sharma (ELT C 120, 16.5.2008).

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil liikmesriiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 27, 3.2.2009).

tagada töö leidmise ja parema kohandumise tööturu muutustele, aga ka vajadust tunnustada väljaspool ELi omandatud kutsekvalifikatsiooni.

5.11 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nõustub komisjoni eesmärgiga edendada ettevõtlast sisserändajate seas. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb aga ületada sisserännet käsitlevates riiklikes õigusaktides siiani sisalduvad takistused.

5.12 Kuna töö kaotamine ohustab võõrtöötajaid kõige enam, tuleb töötada välja meetmeid tööhõive suurendamiseks, keskendudes eelkõige naistele ja eriti ebasoodsas olukorras olevatele inimestele.

5.13 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates tuleks ebaseadusliku tööhõive tõkestamiseks rakendada tööandjate sanktsioone käsitlevas direktiivis ette nähtud meetmeid koos stiimulite ja aktiivsete meetmetega, mille eesmärk on sisserändajate tööhõive seadustamine ja legaliseerimine. Selle eesmärgi saavutamiseks peaksid nii liikmesriikide kui ELi sisserännet käsitlevad õigusaktid olema paindlikumad ja tihedamalt seotud tööturu suundumustega; samuti tuleb arendada ja tugevdada konsultatsiooni sotsiaalpartneritega ja asjakohast sotsiaaldialoogi.

5.14 Tagada tuleb vastavus ILO aktidele, eriti ILO konventsioonidele võõrtöötajate kohta (C97 ja C43).

3. põhimõte: eduka sisserände alus on integratsioon

5.15 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on koostanud mitmeid arvamusi⁽³⁾ integratsioonipoliitika edendamiseks ning on seetõttu rahul, et integratsiooni käsitletakse ühena sisserändepoliitika aluseks olevatest põhimõtetest. Nõukogu poolt 2004. aastal vastu võetud „ühised aluspõhimõtted” peaksid olema

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused:

— arvamus teemal „Platvorm kodanikuühiskonna kaasatuse suurendamiseks kolmandate riikide kodanikele suunatud integratsioonipoliitika edendamisel ELi tasandil: struktuur, korraldus ja toimimine”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 27, 3.2.2009);

— arvamus teemal „Sisseränne, integratsioon ja organiseeritud kodanikuühiskonna roll”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (EÜT C 125, 27.5.2002);

— arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele sisserände, integratsiooni ja tööhõive kohta”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 80, 30.3.2004);

— arvamus teemal „Kodanikuühiskonna osalus võitluses organiseeritud kuritegevuse ja terrorismiga”, raportöörid: José Isaiás Rodríguez García-Caro, Luis Miguel Pariza Castaños ja Miguel Ángel Cabra de Luna (ELT C 318, 23.12.2006).

integratsioonipoliitika aluseks ning esimene neist sedastab, et integratsioon on kahesuunaline ehk vastastikune protsess (sisserändajate ja vastuvõtva ühiskonna vahel). Komitee jagab komisjoni eesmärgi, mille kohaselt Euroopa ühiskond „peaks suurendama nii oma suutlikkust arvestada sisserändest tuleneva mitmekesisusega kui ka sotsiaalset ühtekuuluvust”.

5.16 Komitee toetab komisjoni ettepanekuid ja on seisukohal, et ELi integratsiooniraamistiku tugevdamine vajab uut poliitilist hoogu nõukogult. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on teinud ettepaneku nn kodanikuintegratsiooni kontseptsiooni kohta, mille aluseks on „sisserändajate järkjärguline võrdustamise ülejäänud elanikkonnaga nii nende õiguste ja kohustuste kui ka juurdepääsu osas kaupadele, teenustele ja kodanikuosaluse kanalitele võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise tingimustes”⁽¹⁾. Seetõttu on oluline tagada sisserändajate senisest suurem sotsiaalne ja poliitiline kaasatus nii kohalikul, liikmesriikide kui Euroopa tasandil. Komitee koostas arvamuse Euroopa konventsiooni kohta,⁽²⁾ milles tegi ettepaneku anda pikaajalistele kolmandate riikide kodanikest elanikele **ELi kodakondsus**.

5.17 Praeguseks on loodud komisjoni kooskõlastatav riiklike kontaktpunktide võrgustik, mis on osutunud väga positiivseks kogemuseks. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab liikmesriikide ametiasutuste kogemuste ja heade tavade vahetamise ja analüüsimise olulisust ning asjaolu, et nõukogu kehtestab **avatud koordineerimise meetodi**, mis eeldab **sobivate statistikasüsteemide ja ühiste näitajate** väljatöötamist, mida liikmesriigid peaksid integratsioonipoliitika tulemuste hindamisel kasutama.

5.18 „Äsja saabunud sisserändajate” jaoks tuleb välja töötada „integratsiooniprogrammid”, mis hõlmavad keelemõõdet (keeke õppimine) ning kultuurilist ja kodanikumõõdet (pühendumine Euroopa alusväärtustele) „konkreetselt riikliku menetluse” raames, milleks on näiteks „integratsiooni toetav õppekava, selged integratsiooniga seotud kohustused, esmased tutvustusprogrammid, kodakondsust ja integratsiooni käsitlevad riiklikud kavad, ühiskonnaõpetuse või ülevaatekursused”.

5.19 Koostöös Dublini Fondi ja sotsiaalpartneritega analüüsis komitee võõrtöötajate töötingimusi⁽³⁾ ja jõudis järeldusele, et töökohtade mitmekesisus suurendab nii ettevõtete kui töötajate võimalusi ning et koostöö sotsiaalpartneritega peaks täiendama tööalaseid õigusakte ja riiklikku poliitikat.

5.20 Komitee on mitmes arvamuses teinud ettepaneku, et Euroopa õigusaktides tuleks sätestada sisserändajate õigused

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Sisseränne, integratsioon ja organiseeritud kodanikuühiskonna roll”, raportöör: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS kaasraportöör: Vítor José Melícias Lopes (EÜT C 125, 27.5.2002).

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Juurdepääs Euroopa Liidu kodakondsusele”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 208, 3.9.2003).

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Sisseränne Euroopa Liitu ja integratsioonipoliitika: koostöö piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 318, 23.12.2006).

ning et sisserändajaid tuleks teavitada nende õigustest ja kohustustest (vastuvõtva riigi õigusaktide alusel).

5.21 Arvestades, et liikmesriikides sõltuvad mõned õigused sellest, kui kaua on sisserändaja riigis elanud, nõustub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee komisjoniga selles, et sisserändajatele tuleks tagada mittediskrimineeriv ja tõhus juurdepääs tervishoiule, sotsiaalkaitsele, sotsiaalkindlustusele ja pensioniõigustele. Ka Euroopa rände- ja varjupaigapaktis kinnitatakse, et tagada tuleb teatud õigused, näiteks juurdepääs „haridusele, tööle, turvalisusele ning avalikele ja sotsiaalteenustele”.

5.22 Oma arvamuses Rohelise raamatu kohta tegi komitee ettepaneku mitmesuguste õiguste tunnustamise kohta⁽⁴⁾.

5.23 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on mitmetes arvamustes⁽⁵⁾ soovitanud muuta direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise kohta, sest see on äärmiselt piirav, ei taga põhiõigusi ja takistab integratsiooni.

5.24 Lisaks tuleks enne 2009. aasta märtsi luua **Euroopa Integratsioonifoorum**, mida soovitas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee⁽⁶⁾ ja mis kinnitati ettevalmistaval konverentsil 2008. aasta aprillis. Liikmesriigid peaksid foorumi liikmeid abistama nende kohustuste täitmisele asumisel.

⁽⁴⁾ Õigus sotsiaalkindlustusele, sealhulgas tervishoiule.

— Õigus omada juurdepääsu kaupadele ja teenustele, sealhulgas eluasemele, kodanikega samadel tingimustel.

— Õigus haridusele ja kutseõppele.

— Diplomite, tunnistuste ja kvalifikatsioonide tunnustamine ühenduse õiguse kontekstis.

— Alaealiste õigus haridusele, sealhulgas õpingute rahastamisele ja õppetootustele.

— Õigus õpetada ja tegeleda teadustööga vastavalt ettepanekule direktiivi vastuvõtmise kohta.

— Õigus vajadusel tasuta õigusabile.

— Õigus omada juurdepääsu tasuta tööhõiveteenustele.

— Õigus saada vastuvõtva riigi keele õpet.

— Austus kultuurilise mitmekesisuse suhtes.

— Õigus vabale liikumisele ja elamisele liikmesriigis.

⁽⁵⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused:

— aramus teemal „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele sisserände, integratsiooni ja tööhõive kohta”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 80, 30.3.2004);

— aramus teemal „Roheline raamat ELi lähenemisviisi kohta majandusmigratsiooni juhtimisele”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 286, 17.11.2005);

— aramus teemal „Sisseränne Euroopa Liitu ja integratsioonipoliitika: koostöö piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 318, 23.12.2006);

— aramus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil liikmesriiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 27, 3.2.2009).

⁽⁶⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Platvorm kodanikuühiskonna kaasatuse suurendamiseks kolmandate riikide kodanikele suunatud integratsioonipoliitika edendamisel ELi tasandil: struktuur, korraldus ja toimimine”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 27, 3.2.2009).

5.25 **Solidaarsus:** liikmesriikidevaheline kooskõlastamine ja koostöö kolmandate riikidega.

5.26 Komisjon tegi ettepaneku poliitilise solidaarsuse suurendamiseks. Punkt pealkirjaga „Solidaarsus ja sisseränne” tugineb kolmele põhimõttele.

4. põhimõte: läbipaistvus, usaldus ja koostöö

5.27 Ühine sisserändepoliitika peaks põhinema kõrgetasemelisel poliitilisel ja tegevustasandi solidaarsusel, vastastikusel usaldusel, läbipaistvusel, jagatud vastutusel ning Euroopa Liidu ja tema liikmesriikide ühistel jõupingutustel. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab kõnealuseid põhimõtteid ja soovib rõhutada vajadust minna valitsustevahelisest sfäärist kaugemale, tagamaks ELi institutsioonide kaasatus ühisesse sisserändepoliitikasse.

5.28 Parandada tuleb teabe levitamist, suurendada usaldust, võtta kasutusele kooskõlastatavaid lähenemisviise, jälgida liikmesriikide meetmete mõju väljaspool riigipiire ja töötada välja koostalitlusvõimelisi süsteeme, võttes arvesse Euroopa piiride valvamise süsteemi (EUROSUR) tegevust.

5.29 Ühes hiljutises arvamuses⁽¹⁾ toetas komitee Euroopa Komisjoni algatusi liikmesriikide sisserändestatistika parandamiseks.

5. põhimõte: olemasolevate vahendite tõhus ja sidus kasutamine

5.30 Solidaarsus peaks hõlmama ka tugevat rahalist elementi, mille puhul võetakse arvesse teatavate liikmesriikide välispiiri konkreetset olukorda. Seetõttu tuleks tõhusalt kasutada üldprogrammi „Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine” (2007–2013) alusel antavaid rahalisi vahendeid, et jagada kohustusi ja täiendada liikmesriikide eelarvevahendeid.

5.31 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on koostanud arvamuse,⁽²⁾ milles ta kritiseeris rändevoogude juhtimist käsitleva poliitika aluseks olevat lähenemisviisi ja tegi ettepaneku

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühenduse rändestatistika ja rahvusvahelise kaitse kohta”, raportöör: Sylvia Sciberras (ELT C 185, 8.8.2006).

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega asutatakse Euroopa pagulaste fond aastateks 2008–2013 üldprogrammi Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine raames — Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega asutatakse välispiiride fond aastateks 2007–2013 üldprogrammi Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine raames — Ettepanek: nõukogu otsus, millega asutatakse aastateks 2007–2013 Euroopa fond kolmandate riikide kodanike integreerimiseks üldprogrammi Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine raames — Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega asutatakse Euroopa tagasisaatmisfond aastateks 2008–2013 üldprogrammi Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine raames”, raportöör: An Le Nouail Marlière (ELT C 88, 11.4.2006).

võtta kasutusele lähenemisviis, mis võtab eelkõige arvesse inimesi, kellele kuuluvad teatavad põhilised inimõigused.

5.32 Erilist tähelepanu tuleks pöörata kiireloomulistele vajadustele, näiteks sisserändajate massilisest sissevoolust tulenevatele vajadustele. Komitee soovib juhtida tähelepanu ka sellele, et ELi solidaarsust eeldavad ka mõnikord esinevad humanitaarhädalukorrad.

5.33 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab asjaolu, et Euroopa Parlamendi eelarvekomisjon kinnitas Euroopa Liidu 2009. aasta eelarve paranduse, mille kohaselt eraldatakse rahalisi vahendeid nn solidaarsusmehhanismi loomiseks, et kohustusi ELi liikmesriikide vahel jagada. Rahalisi vahendeid eraldatakse muu hulgas Euroopa pagulastefondile, muude ümberasumissüsteemide edendamiseks ja ELi agentuurile FRONTEX, et võimaldada viimasel alaliselt laiendada oma meremissioone Lõuna-Euroopas alates järgmise aasta jaanuarist.

6. põhimõte: partnerlus kolmandate riikidega

5.34 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on koostanud kaks arvamust,⁽³⁾ mis sisaldavad ettepanekut Euroopa poliitika uue lähenemisviisi kohta: sisserändepoliitikat tuleks juhtida koostöös päritoluriikidega, tagamaks, et ränne oleks neis riikides arenguteguriks. See eeldab poliitika mitmete aspektide, sealhulgas riiki lubamise kriteeriume ja sisserändajate liikumisvõimalust puudutavate aspektide ümbersõnastamist.

5.35 Seetõttu tervitab komitee kõnealust põhimõtet, kuna rändevoogude juhtimine eeldab partnerlust ja koostööd kolmandate riikidega.

5.36 Ajude väljavoolu tuleb piirata, koolitust ja haridust parandada ning kohalikke tööturges tugevdada. Lisaks tuleb edendada rahuldavat tööd, maksete arengupotentsiaali realiseerida ja seadustamata sisserännet takistada.

5.37 Kolmandate riikidega tuleks huvitatud liikmesriikide osalusel luua liikuvuspartnerlused, mis sillutavad teed seaduslikuks rändeks Euroopasse.

5.38 Tuleks luua võimalused korduvrändeks, kasutades õiguslikke ja tegevusmeetmeid, millega antakse seaduslikele sisserändajatele õigus saada eliskorras luba ELis elamiseks.

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused:

— arvamus teemal „Euroopa Liidu sisserändepoliitika ja arengukoostöö päritoluriikidega”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 44, 16.2.2008).

— arvamus teemal „Ränne ja areng: võimalused ja väljakutsed”, raportöör: Sukhdev Sharma (ELT C 120, 16.5.2008).

5.39 Assotsiatsioonilepingud peaksid sisaldama sotsiaalkindlustust käsitlevaid sätteid, mis hõlmavad muu hulgas võimalust kanda omandatud sotsiaalsed õigused, eelkõige pensioniõigused, üle päritoluriikidesse.

5.40 **Julgeolek:** tõhus võitlus ebaseadusliku sisserändega

5.41 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on oma varasemates arvamustes ⁽¹⁾ hoiatanud, et kui mõistega „ebaseaduslik sisseränne” viidataks üksikisikutele, siis vajab see teatavat selgitamist. „Ehkki nõutavate dokumentide ja lubadeta riiki sisene mine on seadusevastane, ei ole need, kes seda teevad, veel kurjategijad. [...] Seadustamata sisserändajad ei ole kurjategijad, ehkki nende olukord ei ole seaduslik”. Tõelised kurjategijad on need, kes ebaseaduslikult inimestega kaubitsevad ja kes ebaseaduslikke sisserändajaid ära kasutavad.

5.42 **Julgeolekut** käsitlev punkt hõlmab nelja põhimõtet.

7. põhimõte: Euroopa ja tema partnerite huvidele vastav viisapoliitika

5.43 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee sooviks teada, kas komisjonil on piisavalt andmeid, et hinnata viisapoliitika mõju ebaseadusliku sisserände vähendamisele. Nõue, mille kohaselt mõnede kolmandate riikide kodanikel peab olema lühiajaline viisa, võib vähendada ebaseadusliku sisserännet neist riikidest, ent samas suurendada inimkaubitsejate ohvriks langevate inimeste arvu. Lisaks võib viisapoliitika liikuvuse piiramise tõttu olla äärmiselt diskrimineeriv, mistõttu konsulaarasutused peaksid selle küsimusega hoolikalt tegelema, tegutsedes operatiivselt ja läbipaistvalt ning välistades igasuguse korrupsiooni.

5.44 Komitee nõustub ettepanekuga võtta kasutusele ühtne Schengeni Euroopa viisa ja luua ühised konsulaarkeskused, mis teenindavad mitut liikmesriiki.

8. põhimõte: integreeritud piirihaldus

5.45 Et säilitada Schengeni ala terviklikkus, kus sisepiiridel isikuid ei kontrollita, teeb komisjon ettepaneku tugevdada ja arendada ELi välispiiride kontrollimise strateegiate „integreeritud haldust”.

5.46 Tuleks tugevdada FRONTExi tegevust, luua piirikontrolli integreeritud süsteem, kasutades „uusi tehnoloogiasid”, ja realiseerida Euroopa Komisjoni teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi potentsiaal. On äärmiselt tähtis, et FRONTEx

⁽¹⁾ Vt eelkõige Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile ühise ebaseadusliku sisserände poliitika kohta”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (EÜT C 149, 21.6.2002).

arendaks ja laiendaks oma koordineerivat ja toetavat rolli ühisoperatsioonides ning oma võimet kiiresti reageerida liikmesriikide vajadustele välispiiridel. Euroopa Liit teeb tulevikus otsuse FRONTExi operatiivjuhtimise ja -kontrolli kohta, arvestades õiguslikke tagajärgi nii riikliku kui ka rahvusvahelise õiguse järgi.

5.47 Tuleb sisse seada koostöö kolmandate riikidega ning toetada nende riikide rände juhtimise ja kontrollimise suutlikkuse arengut.

5.48 Komitee soovib rõhutada vajadust säilitada Schengeni ala, kus sisepiiridel isikuid ei kontrollita, ning tugevdada liikmesriikide vahelist koostööd ja solidaarsust ELi välispiiride haldamisel.

5.49 Samuti toetab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ideed töötada maismaapiiridel välja ühtse kontrollpunkti süsteem, mille kohaselt kontrollitakse iga reisijat ainult üks kord vaid ühe ametiasutuse poolt.

5.50 Sisserändajate ulatuslik ja pidev sissevool mõnda ELi piirkonda on eelkõige **humanitaarprobleem**, mille peavad lahendama liikmesriikide asutused ELi abi ja toega. Mõned Euroopa piirkonnad, näiteks lõunapoolsed saared (Malta, Lampedusa, Kanaari saared jt), seisavad silmitsi spetsiifiliste probleemidega, kuna nad asuvad seadustamata sisserände vahepunktis ja sinna saabuvate sisserändajate arv on suurem sellest, millega nad toime suudavad tulla. Seepärast on oluline panna Euroopa Liidus paika solidaarsuse süsteem, milles on arvestatud vajadusega jaotada – Euroopa ja liikmesriikide koondatud vahendeid ühendades – operatiivset koormust, mis tuleneb tõigast, et mõnesse liikmesriiki saabub perioodiliselt suur hulk ebaseaduslikke sisserändajaid.

5.51 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee sooviks näha, et piirikontrolli tõhusus oleks vastavuses varjupaigaõiguse tagamisega, sest paljud rahvusvahelist kaitset vajavad inimesed jõuavad ELi välispiiridele ebaseaduslikult. Komitee võtab vastu veel ühe arvamuse ⁽²⁾ Euroopa ühise varjupaigasüsteemi kohta.

5.52 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetas ⁽³⁾ FRONTExi loomist ning tulevikus Euroopa piirivalve ja Euroopa piirivalvekooli asutamist, kuna piirikontrolli peaksid läbi viima inimkaubitsemise alal teadmisi omavad ja piisava tehnilise oskustebega ametnikud.

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Varjupaigapoliitika kava. Ühtne lähenemisviis kaitse andmisele Euroopa Liidus”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños; kaasraportöör: Ana Bontea (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Liidu välispiiridel tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri loomist”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 108, 30.4.2004).

5.53 Agentuuri ülesanded peaksid hõlmama päästeoperatsioonide, eriti merepääste koordineerimist, et välistada riskantsete sissereändevõrgustike kasutamine ja aidata inimesi, kes selliste võrgustike kasutamise tõttu ohus on.

9. põhimõte: ebaseadusliku sissereände vastase võitluse hoogustamine ja nulltolerants inimkaubanduse suhtes

5.54 Komisjon teeb ettepaneku tõkestada deklareerimata tööd ja ebaseaduslikku töötamist ennetusmeetmete, õiguskaitses ja sanktsioonide kaudu. Tugevdada tuleks inimkaubanduse ohvrite kaitset ja toetamist ning suurendada koostööd päritolu- ja transiitriikidega.

5.55 Komitee on seisukohal, et seadustamata sissereände tõkestamine on mitte ainult piirivalve, vaid ka Euroopa tööturgude ülesanne, sest tööturgude mõnedes sektorites ja mõnedes riikides pakutakse seadustamata sissereändajatele deklareerimata tööd. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis hiljuti vastu arvamusel, ⁽¹⁾ milles kiitis heaks komisjoni direktiivi seadustamata sissereändajaid palkavate töövõtjate suhtes kohaldatavate sanktsioonide kohta, rõhutades sotsiaalpartnerite tähtsust ja juhtides tähelepanu sissereändajate töötajatele.

5.56 Seadustamata sissereände väheneb ka siis, kui ELi ja liikmesriikide õigusaktid uute sissereändajate riiki lubamise kohta on avatumad ja paindlikumad, nagu komitee on oma mitmetes arvamustes osutanud.

5.57 Komitee toetab komisjoni, kes soovib tagada, et ebaseaduslikult riigis viibivatel kolmandate riikide kodanikel oleks juurdepääs teenustele, mis on olulised põhiliste inimõiguste tagamisel (nt haridus, eelkõige laste haridus, ja peamised tervishoiuteenused).

5.58 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates kujutavad sajad tuhanded ebaseaduslikud sissereändajad ELis endist väljakutset ELile ja selle liikmesriikidele. Kohustuslik väljasaatmine ei saa olla ainus lahendus, sest alati tuleb tagada inimväärne ja inimeste humaanne kohtlemine. Ka ei ole selline poliitika rahaliselt rakendatav. Seetõttu on komitee teistes arvamustes ⁽²⁾ teinud ettepaneku, et „komisjon ärgitaks poliitika kooskõlastamise raames liikmesriike valmistama ette seadustamise meetmeid, ennetades ohtu, et seadustamata sissereändet käsitletakse ebaseadusliku sissereände „tagauksena“. Asjaomaste isikute olukorra seadustamisel tuleks arvestada seda, mil määral nad on sotsiaalses ja tööhõive mõttes end sisse seadnud“. Komitee arvates võimaldaks ametiasutuste ja sotsiaalpartnerite vaheline koostöö suurel arvul inimestel, kes käesoleval ajal ebaseaduslikult

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega sätestatakse karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töödandjatele“, raportöör: Metka ROKSANDIĆ, kaasraportöör Pedro Almeida Freire (ELT C 204, 9.8.2008).

⁽²⁾ Vt eriti Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Roheline raamat ühenduse tagasisaatmispoliitika kohta ebaseaduslikult riigis elavate isikute puhul“, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (EÜT C 61, 14.3.2003).

töötavad, oma haldusalane olukord seadustada, et nende töötamine muutuks seaduslikuks.

5.59 Välispiiridel tõhusa kontrolli puudumist kasutavad sageli ära kuritegelikud võrgustikud, mis tegelevad inimkaubitsemisega ega kõhkle panemast inimeste elusid tõsisesse ohtu, et suurendada oma ebaseaduslikke sissetulekuid. Ühes teises arvamuses ⁽³⁾ juhtis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tähelepanu sellele, et riik peab kaitsma ohvreid, eriti kõige haavatavaid, kelleks on näiteks lapsed, ja seksuaalse ärakasutamise eesmärgil kaubitsemise ohvreid samasuguse energiaga, millega võideldakse inimestega kaubitsevate ja neid ära kasutavate kuritegelike võrgustike vastu.

5.60 Komitee on väga mures biomeetriste süsteemide kasutamise pärast, sest neid võidakse kasutada diskrimineerival viisil ja nendega võidakse rikkuda inimeste õigust eraelu puutumatuks.

10. põhimõte: tõhus ja jätkusuutlik tagasisaatmispoliitika

5.61 Komisjoni arvates moodustavad tagasisaatmismeetmed ELi ebaseadusliku sissereände vastase poliitika asendamatu osa ning ebaseaduslikult ELis viibivate isikute seisundi valimatut ulatuslikku seadustamist tuleks vältida, „kuid samas peab jääma võimalus seadustada üksikuid juhtumeid, kui seadustamine tugineb ausatele ja läbipaistvatele kriteeriumidele“.

5.62 Komisjon teeb ettepaneku anda tagasisaatmispoliitikale tõeline Euroopa mõõde, tagades tagasisaatmisotsuste täieliku vastastikuse tunnustamise. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on oma arvamuses ⁽⁴⁾ osutanud, et ühiste sissereände- ja varjupaigalaste õigusaktide puudumisel on tagasisaatmisotsuste vastastikune tunnustamine äärmiselt problemaatiline, kui samas soovitakse tagada õigusriigi kontseptsioonist tulenevad põhiõigused.

5.63 Kõnealusel arvamusel asus komitee seisukohale, et kõige edukam tagasisaatmispoliitika on selline, mis pakub piisavalt stiimuleid ning mida hallatakse koos Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni ja spetsialiseerunud valitsusväliste organisatsioonidega.

5.64 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ei konsulteeritud tagasisaatmist käsitleva direktiivi koostamisel, ent komitee nõustub inimõiguste organisatsioonidega, mille väitel direktiivi mõned sätted (kinnipidamiskeskuses viibimise kestus, õiguskaitses puudumine, alaealiste ebarahuldav kohtlemine jne) **ei ole kooskõlas põhiõiguste ega õigusriigi põhimõtetega**.

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu määrus lühiajalise elamisloa väljaandmise kohta ebaseaduslikule sissereändele või inimkaubandusele kaasaitamise ohvritele, kes teevad koostööd pädevate ametiasutustega“, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (EÜT C 221, 17.9.2002).

⁽⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu otsus, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikust tunnustamist käsitleva direktiivi 2001/40/EÜ kohaldamisest tuleneva rahalise tasakaalustamatuse kompenseerimise kriteeriumid ja praktiline kord“, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 220, 16.9.2003).

5.65 Tuleb astuda samme, tagamaks, et päritoluriigid võtavad oma kodanikud tagasi, kuna nad on rahvusvaheliste lepingute alusel kohustatud seda tegema; olemasolevaid tagasivõtulepinguid tuleks hinnata, et parandada nende rakendamist ja saada kogemusi tulevaste lepingute üle peetavateks läbirääkimisteks.

Brüssel, 25. veebruar 2009.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI
